

อุปสรรคต่องานบริการใน
คลินิกสายตาเลือนราง
และ
แนวทางการแก้ปัญหา

**THE BARRIERS TO LOW VISION SERVICES
&
GUIDELINES TO SOLVE THE PROBLEMS
BY**

ASSOC. PROF. DR. SUPA KONGSANGCHAI
(PHD. ED.MANAGEMENT, BA.LOW VISION)

กิตติกรรมประกาศ

ผู้นิพนธ์ เริ่มงานบริการให้แก่คนสายตาพิการ หมายถึงคนสายตาเลือนราง และคนตาบอดตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 รวมเวลาทำงานถึงปัจจุบันเป็นเวลาทั้งหมด 31 ปี โดยให้การดูแลคนไข้ผู้ใหญ่สายตาเลือนรางมาก่อน ต่อมาในปี พ.ศ.2535 เริ่มงานดูแลเด็กที่มีการมองเห็นบกพร่องเป็นเด็กสายตาเลือนรางและตาบอด ได้จัดระบบการกระตุ้นสายตา เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการมองเห็นและทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของจักษุแพทย์ ต่องานของคนสายตาบกพร่องในประเทศไทย ในขณะนั้นจักษุแพทย์ยังไม่มีความรู้เรื่องการฟื้นฟูรักษาทางการแพทย์ด้วยการให้อุปกรณ์แว่นขยายประเภทต่างๆ ถือว่าเป็นเรื่องใหม่ด้านการรักษาฟื้นฟูทางการแพทย์และยังไม่เคยมีการให้บริการในคลินิกตาอย่างเป็นระบบมาก่อน เมื่อจัดตั้งคลินิกสายตาเลือนรางแล้ว ได้มีการจัดประชุมของคณะกรรมการด้านจักษุวิทยาร่วมกับคณะกรรมการของศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการมองเห็น กระทรวงสาธารณสุข ปัจจุบันได้เป็นตัวแทนการจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องช่วยสายตาให้แก่คนไข้ที่ผ่านการจดทะเบียนคนพิการและจะได้รับบัตรประจำตัวคนพิการทางสายตา ซึ่งคนไข้ขอรับอุปกรณ์เครื่องช่วยสายตาได้หนึ่งหรือสองชิ้นตามความต้องการจำเป็นของคนไข้แต่ละคน เพื่อให้ นำอุปกรณ์เครื่องช่วยสายตาไปใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้จะมีสวัสดิการสนับสนุนจากรัฐบาลด้านเงินเดือนคนพิการและการรักษาพยาบาล ต่อมา มีการจัดตั้งคลินิกสายตาเลือนราง ได้ขยายการบริการต่อไปยังโรงพยาบาลประจำจังหวัด โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นทั้งหมด 40 แห่ง ปัจจุบันคงเหลือเพียง 10 แห่ง ที่มีการสอนสาธิตอุปกรณ์เครื่องช่วยสายตาเพื่อให้คนไข้ นำไปใช้สำหรับการมองใกล้และการมองไกล การฟื้นฟูทางการแพทย์ได้เพิ่มประสิทธิภาพงานบริการด้านการรักษาโรคตาที่จักษุแพทย์รักษาไม่หายเป็นการรักษาให้ครบวงจรเพื่อประโยชน์ของคนไข้จนถึงที่สุด

ขอขอบพระคุณต่อ Prof Bankenagel มหาวิทยาลัยไฮเดลเบิร์กประเทศเยอรมัน และ Prof.Dr. August Colenbrander.at The Smith Kettlewell Eye Research Institute

and Carlifornia Pacific Medical Center, Sanfrancisco,U.S.A.ซึ่งเป็นอาจารย์ 2 ท่านแรก ที่ให้โอกาสผู้นิพนธ์เรียนรู้วิชาการด้านนี้ ส่วน Dr. Gerrad Fonda ถือว่าเป็นบิดาของการจัดอุปกรณ์เครื่องช่วยให้แก่คนไข้ เป็นผู้วางพื้นฐานทางทฤษฎีและภาคปฏิบัติทางคลินิกให้นักทัศนมาตรและผู้เชี่ยวชาญนำมาใช้เป็นแนวทางบริการฟื้นฟูทางการแพทย์ ขณะนั้นหนังสือของท่านเป็นหนังสือเล่มแรกเล่มเดียวที่มีในห้องสมุดของภาควิชาจักษุวิทยา โรงพยาบาลรามาริบัติ มีหลักการแนะนำๆด้านการดูแลคนไข้สายตาลี้นราง การค้นหาความรู้จากอุปกรณ์ทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งไม่มีให้ค้นคว้าเพิ่มเติมมากนัก ดังนั้น การมีตำราที่มีข้อมูลใหม่ๆจะช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานบริการทำให้เกิดการบูรณาการงานเดิม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้งานดีขึ้นต่อไป

ขอ ขอบ พระคุณ Prof.Dr.Ojan Backman,Mr.Kriste Inde at The Special Education Instituetion of Stockholm ผู้ก่อตั้งคลินิกสายตาลี้นราง ประเทศสวีเดน ได้ร่วมกันจัดโครงการให้ความรู้ใน Course Low Vision International แก่นักศึกษาต่างชาติที่ทำงานด้านบริการฟื้นฟูสายตาในคลินิกสายตาลี้นรางและครูการศึกษาพิเศษ จากทวีปยุโรป ทวีปอัฟริกา ทวีปเอเชีย โดยรัฐบาลสวีเดนได้คัดเลือกให้ผู้นิพนธ์ไปศึกษาร่วมกับเพื่อนทั้งหมด 13 ประเทศ ด้านการดูแลเด็กสายตาลี้นรางและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้นิพนธ์ได้รับทุนการศึกษาจากคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัย ลัชมิดล สนับสนุนและส่งเสริมให้นำความรู้มาพัฒนางานและจัดระบบการดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพทางตาสำหรับคนพิการทางสายตาในประเทศไทย

ขอขอบคุณคนไข้ในคลินิกสายตาลี้นรางทุกคน ที่มีส่วนช่วยให้การจัดบริการมีข้อมูลพื้นฐานงานวิจัย นำเสนอผลงานบริการมาจัดสรรอุปกรณ์เครื่องช่วยสายตาตามความต้องการของคนไข้ ส่งผลให้คนไข้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ปัจจุบันมีอุปกรณ์ขยายภาพแบบดิจิทัลในรูปแบบของทีวีขยายภาพชนิดพกพาได้รับการจัดสรรเพิ่มขึ้นบางส่วน

ขอขอบคุณ รศ.ดร.จกมล งามวิวิทย์และคุณธวัชชัย คงแสงไชย ที่กรุณาตรวจทานผลงานให้จนสำเร็จด้วยดี (รศ.ดร.ศุภา คงแสงไชย)

คำนำ

การจัดทำหนังสือสายตาเลือนรางเล่มนี้ มีจุดประสงค์เพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านการรักษาฟื้นฟูทางการแพทย์และทางการศึกษาให้แก่คนที่มีปัญหาสายตาทะกพร่องทางการมองเห็นที่จัดอยู่ในกลุ่มคนพิการทางตาตามกฎหมายไทยเรียกรวมกันว่า **"ผู้พิการทางสายตา"** เป็นคำรวมใช้เรียกคนสายตาเลือนรางและคนตาบอด การดูแลด้านการรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพการมองเห็น ใช้วิธีการกระตุ้นสายตาที่คงเหลืออยู่สำหรับคนไข้ในกลุ่มเด็กเล็กอายุ 0-3 ปี เพื่อพัฒนาระดับสายตาให้ใกล้เคียงกับเด็กสายตาปกติ เพิ่มประสิทธิภาพด้านการมองเห็นให้ดีที่สุด และจัดสาธิตอุปกรณ์เครื่องช่วยสายตา (Visual Aids) สำหรับคนสายตาเลือนราง เพื่อจัดสรรให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละบุคคลให้เขาสามารถนำอุปกรณ์เครื่องช่วยไปใช้ในชีวิตรประจำวัน หลังจากการลงทะเบียนคนพิการแล้วคนไข้จะได้รับอุปกรณ์เครื่องช่วยสายตาจากศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการเห็น กระทรวงสาธารณสุขได้ริเริ่มจัดทำบัตรประจำตัวคนพิการและเป็นสถาบันตัวแทนด้านการดำเนินนโยบายทางการแพทย์สำหรับช่วยเหลือคนพิการทุกสาขาในประเทศไทย

ปี พ.ศ. 2533 ช่วงเริ่มต้น ผู้นิพนธ์ได้จัดตั้งคลินิกสายตาเลือนราง ในแผนกจักษุวิทยา โรงพยาบาลรามาริบดีและเปิดให้บริการดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพการมองเห็นแก่คนไข้ผู้ใหญ่และเด็กโต ต่อมาปี พ.ศ. 2535 เริ่มเปิดรับเด็กสายตาเลือนรางอายุน้อยกว่า 5 ปี จัดระบบการฟื้นฟูกระตุ้นสายตาสำหรับเด็กเล็กอายุ 0-5 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนเข้าวัยเรียนและได้เปิดการจัดอบรมบุคลากรเพิ่มเติม โดยทุนสนับสนุนขององค์การ CBM. ส่งผลให้มีการขยายงานคลินิกสายตาเลือนรางเพิ่มขึ้น มีจำนวนคลินิกทั้งหมด 40 แห่ง หลังจากการจัดอบรมแล้ว มีบุคลากรที่มงานเพิ่มขึ้นในโรงพยาบาลรามาริบดีและวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล มีจำนวนผู้ผ่านการอบรมทั้งหมด 150 คน จากการจัดอบรมในครั้งนั้น มีจักษุแพทย์ที่เข้าอบรมทั้งหมด 4 ท่าน แพทย์ด้านกายภาพบำบัด

อีกหนึ่งท่าน ส่งผลให้เกิดการสร้างเครือข่ายการทำงานระหว่างโรงพยาบาลรามารับดีกับ วิทยาลัยราชสุดา ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูทางการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ศูนย์การศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ซึ่งเป็นสถาบันที่ริเริ่มงานบริการทางการศึกษาให้แก่เด็กสายตาดำพิการทางการมองเห็นก่อนเข้าวัยเรียน มีการส่งต่อให้โรงเรียนสอนคนตาบอด พญาไท โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง ภาคอีสานมีการประสานงานกับโรงเรียนสอนคนตาบอดขอนแก่นและโคราช มีทีมงานในคลินิกสายตาเลือนรางดูแล ในภาควิชาจักษุวิทยา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และส่งให้เด็กสามารถเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติได้

ปัจจุบันคลินิกสายตาเลือนราง ที่ให้บริการแก่คนไข้กลุ่มนี้ มีการเบิกจ่ายอุปกรณ์เครื่องช่วยสายตาผ่านศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการมองเห็น ปัจจุบันมีคลินิกสายตาเลือนรางที่ยังให้บริการเหลืออยู่อีก 7 แห่งจากคลินิกเดิมที่เคยให้บริการทั้งหมด 40 แห่ง โดยผู้ผ่านการอบรม ในปี พ.ศ. 2556 มีคลินิกสายตาเลือนรางที่จัดตั้งขึ้นใหม่เพิ่มขึ้นอีกสามแห่งคือคลินิกสายตาเลือนราง ภาควิชาจักษุวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คลินิกสายตาเลือนรางของศูนย์สิรินธร และคลินิกสายตาเลือนราง หน่วยจักษุประสาท โรงพยาบาลประสาทวิทยา พญาไท รวมทั้งหมด 10 แห่ง และโรงพยาบาลเอกชนที่จัดตั้งคลินิกสายตาเลือนราง ได้แก่โรงพยาบาลจักษุรัตนินและโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยรังสิต เป็นโรงพยาบาลเอกชน มีผู้เชี่ยวชาญที่ให้บริการตรวจคนสายตาเลือนรางจนถึงปัจจุบัน บุคลากรที่ผ่านการอบรมจากโครงการ CBM ได้หมดวาระการทำงานแล้ว ดังนั้นบุคลากรผู้ทำหน้าที่ดูแลคนสายตาเลือนรางจึงมีคุณสมบัติและพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน เพื่อให้ระบบงานบริการทางสายการแพทย์ดำรงอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดอบรมบุคลากรผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ชำนาญงานให้มีความรู้เพิ่มเติม เพื่อทดแทนบุคลากรเดิมควรมีมาตรฐานการให้บริการใกล้เคียงกัน จากเหตุผลกล่าวแล้ว ผู้นิพนธ์ขอเสนอแนวความคิดต่องานบริการฟื้นฟูทางการแพทย์และทางการศึกษาให้มีรูปแบบการบริการ

ที่มีมาตรฐานเดียวกัน จุดประสงค์ของผู้นิพนธ์ต้องการให้หนังสือเล่มนี้เป็นเสมือนตำราของคนไทย มีระบบบริการต่อเนื่องกันในแต่ละช่วงวัยได้แต่ทันทีที่ค้นพบคนพิการทางสายตาให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำความรู้ไปพัฒนางานบริการให้ดีขึ้น จากการอ่านและนำความรู้ที่ได้รับมาช่วยบูรณาการงานบริการเดิมให้มีการพัฒนาตนเองและสร้างสรรค์ผลงานใหม่เสมือนมืออาชีพได้ เพิ่มประสิทธิภาพด้านการตรวจเฉพาะทาง มีหลักการปฏิบัติงานตามมาตรฐานสากล สร้างผลงานได้ต่อเนื่อง เพิ่มทิศทางการจัดการองค์ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ คนไข้มีโอกาสเข้าถึงคลินิกสายตาเลื่อนรางทุกช่วงอายุ ได้รับการบริการตามกลุ่มอายุ จัดกลุ่มงานบริการได้ต่อเนื่องตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1.กลุ่มเด็กเล็กอายุ 0-3 ปี ที่ผ่านการรักษาและวินิจฉัยโรคตาอย่างละเอียดจากจักษุแพทย์มาแล้ว มีการพยากรณ์โรคว่าสิ้นสุดการรักษา ส่วนใหญ่เด็กได้รับการวินิจฉัยจากจักษุแพทย์ว่าเป็นเด็กตาบอดมากกว่าเด็กสายตาเลื่อนราง เด็กที่มีปัญหาไม่ได้รับการส่งต่อหรือให้ความรู้ด้านการกระตุ้นพัฒนาการทางสายตาแก่บิดามารดา การติดตามผลจากจักษุแพทย์จะนัดติดตามผลทุกหนึ่งปี ถ้าเปรียบเทียบการเติบโตของเด็กกลุ่มนี้กับเด็กที่มีสายตาปกติถือว่า วัยนี้เป็นช่วงวัยเด็กที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเป็นวัยทองของการกระตุ้นพัฒนาการทางสายตาและการพัฒนาทักษะด้านอื่นในชีวิตประจำวัน ถ้าเด็กมีปัญหาความผิดปกติของสายตาขั้นรุนแรงแล้วไม่ได้รับการดูแลกระตุ้นการมองเห็นทันที เด็กมีโอกาสสูญเสียสายตาสถาวรกลายเป็นเด็กตาบอดได้ วิธีการกระตุ้นสายตาที่คงเหลืออยู่ให้มีศักยภาพดีขึ้น จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญที่เข้าใจปัญหาด้านส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ต่อสิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก การวางแผนการทำงานเฉพาะรายการนี้จัดเตรียมแผนการกระตุ้นสายตาและเพิ่มวิธีการกระตุ้นพัฒนาการทางร่างกายให้ดีขึ้นไปพร้อมกัน การคำแนะนำด้านการเลี้ยงดูเด็กสายตาพิการ การสอนให้พ่อแม่ผู้ปกครองเข้าใจวิธีการเลี้ยงดูเด็กพิการทางตาอย่างถูกต้อง คอยให้ความช่วยเหลือ

แนะนำด้านการมองเห็นอย่างเป็นขั้นตอนเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าวัยเรียน เพื่อเด็กได้มีโอกาสเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติอย่างไม่มีปัญหา

การสูญเสียสายตามีสาเหตุจากโรคตาที่แตกต่างกัน ปัญหาของเด็กที่มีสายตาสั้นหรือตาบอดด้านการมองเห็น พ่อแม่ผู้ปกครองต้องทำความเข้าใจด้านการเลี้ยงดูเด็กหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสาเหตุของการสูญเสียสายตา เพื่อให้เข้าใจถึงวิธีกระตุ้นสายตาช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการมองเห็นแก่ลูกให้เร็วที่สุด การแก้ไขปัญหายาตาเลือนรางและภาวะตาบอดจะดีขึ้นได้ด้วยวิธีการกระตุ้นสายตา การสร้างกิจกรรมให้เด็กสามารถใช้สายตาในชีวิตประจำวัน หาทางจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ การจัดของเล่นให้เหมาะสมกับวัยจัดกิจกรรมการเล่นควบคู่กับการพัฒนาการทางร่างกาย ฝึกการเล่นด้านพัฒนาการพร้อมกับการจัดสิ่งแวดล้อมให้เด็กมองวัตถุรอบตัวง่ายขึ้น เด็กส่วนใหญ่ มีระดับการมองเห็นแค่แสงสว่าง (Light Perception) จำเป็นต้องใช้แว่นตาขยายภาพมาช่วยกระตุ้นการมองเห็น โดยใช้กำลังเลนส์เริ่มจาก+6.00D.,+8.00D.,+10.00D.เพื่อการทดสอบการใช้สายตาในคลินิกสายตาสั้นหรือตาเลือนราง ทุกคลินิกควรจัดให้มีแว่นตาขยายเป็นแบบชุดทดลองเพื่อประเมินระดับการมองเห็นในวัยทารก ขณะทำการทดสอบให้เด็กทดลองสวมแว่นตาก่อนออกไปส่องแว่นตา ผู้ตรวจต้องสังเกตดูปฏิกิริยาของการตอบสนองต่อการมองวัตถุของเด็กว่ามีการมองเห็นดีขึ้นหรือไม่และควรมีแบบทดสอบวัดสายตาทางคลินิก สำหรับเด็กตามวัยเป็นระยะๆเพื่อประเมินค่าระดับสายตา ผู้นิพนธ์ขอแนะนำให้อ่านหนังสือ“**กลยุทธ์การกระตุ้นพัฒนาการทางสายตาสำหรับเด็กพิการทางสายตาและเด็กด้อยโอกาสอายุ 0-3 ปี.**”ศุภา คงแสงไชย ภาควิชาทัศนมาตรศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (วิสันต์การพิมพ์ 2557) ให้นำหลักการมาเป็นแนวทางการดูแลทางการแพทย์และทางการศึกษาเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าวัยเรียน นัดตรวจทุกครั้งให้ผู้ตรวจสังเกตการเปลี่ยนแปลงของเด็กแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร ให้วัดค่าระดับสายตาและการพัฒนาทางร่างกายเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานของเด็กปกติตามวัยว่า มีพัฒนาการทางร่างกายดีขึ้นอย่างไร ผู้ตรวจควรแนะนำและช่วยสอนผู้ปกครองให้เข้าใจ

วิธีการทดสอบสายตาตามอายุพัฒนาการ เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้และเข้าใจแบบทดสอบสายตาทางคลินิก ก่อนวัดสายตาจริง จะได้ค่าระดับสายตาที่แม่นยำขึ้น

2.กลุ่มเด็กอายุ 3-5 ปี การประเมินผลด้านพัฒนาการทางร่างกายและระดับการมองเห็น หลังจากได้รับการฝึกการกระตุ้นสายตาเป็นระยะแล้ว ผู้เชี่ยวชาญควรทดสอบระดับการมองเห็นโดยใช้แบบทดสอบสายตาตามอายุพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไป เช่นเดียวกับเด็กปกติ เลือกแบบทดสอบสายตาให้เหมาะสมกับอายุพัฒนาการทางร่างกายและทางสติปัญญาของเด็กแต่ละคน ติดตามผลการฝึกต่อไป ระยะแรกควรติดตามผลทุกเดือนจนกว่าจะได้ผลการตรวจแน่นอน ช่วงนี้นักทัศนมาตรควรมีส่วนช่วยตรวจหาความผิดปกติทางสายตาให้เด็กพิการทางตาเป็นระยะๆ เพื่อแก้ไขความผิดปกติของสายตาตามค่าสายตาจริงเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป ตรวจดูความเปลี่ยนแปลงของระดับสายตาว่ามีพัฒนาการมองเห็นดีขึ้นอย่างไร การพัฒนาของระดับสายตาของเด็กเล็กจะเริ่มจากการดูใกล้ไปสู่การดูไกล

3.กลุ่มเด็กอายุมากกว่า 5-12 ปี เมื่อเด็กสายตาพิการสื่อสารได้ดีขึ้น การวัดสายตาโดยจักษุแพทย์ นักทัศนมาตร ออทอปติส หรือทีมงานผู้เกี่ยวข้องสามารถทดสอบระดับความผิดปกติของสายตาได้ง่ายเช่นเดียวกับเด็กปกติ ผู้มีหน้าที่วัดสายตาต้องรอความพร้อมให้เด็กตอบคำถามที่ต้องการได้ก่อน จะได้ช่วยแก้ไขความผิดปกติทางสายตาของเด็กอย่างถูกต้องแม่นยำด้วยเครื่องมือวัดสายตาอื่นๆ เด็กควรได้รับการวัดสายตาทุก 6 เดือน เพื่อให้ได้ค่าระดับสายตาที่เปลี่ยนไปและช่วยด้านการมองเห็นให้ชัดที่สุด

4.กลุ่มวัยรุ่นอายุจาก 15-25 ปี อาจมีโรคตาเกิดขึ้นหรือมีปัญหาสายตาผิดปกติเพิ่มขึ้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงตามวัยเพราะมีการใช้สายตาเพื่อการเรียนรู้มากขึ้น

5.คนอายุ 45-> 65 ปี ช่วงวัยทำงาน คนทั่วไป เริ่มมีปัญหาสายตาวายในการมองใกล้หรือมีปัญหาโรคตาเกิดขึ้นตามอายุที่มากขึ้น การตรวจตาจะช่วยป้องกันโรคตาได้

สารบัญ

บทที่	หัวข้อ	หน้า
1	การจัดระบบบริการเพื่อคนสายตาศึกษาการทางกรมมองเห็น	14
2	ประวัติการจัดตั้งคลินิกสายตาเลือนราง	23
3	อัตราความชุกของสายตาเลือนรางและตาบอด	30
4	ระดับการมองเห็นของคนสายตาเลือนรางและคนตาบอด	37
5	โรคที่เป็นสาเหตุของสายตาเลือนรางและคนตาบอด	46
6	โรคทางประสาทจักษุวิทยา	100
7	สมองและดวงตา	106
8	สิ่งเร้าและการมองเห็น	129
9	โรคเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางพันธุกรรม	135
10	การทดสอบการมองเห็นทางคลินิก	154
11	การทดสอบ Contrast Sensitivity & Color Blindness	166
12	เทคนิคการตรวจตาในคลินิกสายตาเลือนราง	175
13	การให้บริการแรกเริ่มแก่เด็กสายตาเลือนราง 0-5 ปี	178
14	พัฒนาการตามวัยของเด็กปกติ	188
15	การจัดของเล่นเพื่อการศึกษา	212
16	อุปกรณ์เครื่องช่วยสายตา	220
17	การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการเห็น	248
18	การทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว	260
19	ปัญหาทางสุขภาพจิตของคนพิการ	286
20	อารยสถาปัตย์	302
21	ประเภทความพิการของคนไทย	306
22	การพัฒนาบุคลิกภาพของคนพิการทางตา	322
23	ความเข้าใจของคนสายตาเลือนราง	325
24	ตัวอย่างคนใช้สายตาเลือนรางและตาบอด	330
บทสรุป		345
บรรณานุกรม		347
ดัชนี		354

สารบัญรูปภาพ

รูปที่	หัวข้อเรื่อง	หน้า
1	การเกิดแสงสะท้อนสีแดงตรวจดูจากการขยายม่านตา	43
2	ดูแสงสะท้อนว่าอยู่ตรงกลางตาดำหรือไม่	44
3	ROP.ระดับ 5 จะมีปัญหาจอตาลอกสูญเสียสายตาดำขึ้นตาบอด	58
4	Stargardt's disease เป็นลักษณะของจอตาเสื่อม	71
5	โรคจอประสาทตาเสื่อม	73
6	โรคต้อเนื้อ	83
7	อาการแสดงออกของโรคต้อตืดดวงตา	84
8	โรคเบาหวานเข้าจอตา	89
9	สมองและดวงตาทำงานร่วมกัน	108
10	ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานร่วมกันของสมองและดวงตา	109
11	การทำหน้าที่ของสมองที่สัมพันธ์กับระบบจอประสาทตา	110
12	การนำสัญญาณการมองเห็นไปสู่สมองด้านพุทไธยทอย	111
13	การกระจายตัวของเซลล์รับแสงบนเรตินาระหว่างCone and Rod	112
14	เครือข่ายการทำงานของสมองที่เชื่อมโยงกัน	114
15	กลุ่มประสาทสั่งการและการทำงานของระบบประสาทอัตโนมัติ	114
16	การกระตุ้นเมื่อเคาะเข้าเกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติจากรีเฟลกซ์	115
17	แสงรีเฟลกซ์ทำงานเมื่อกระตุ้นและชักทำหน้า	116
18	การทำงานของรีเฟลกซ์แยกชั้น	116
19	กิจกรรมการเล่นที่เด็กสนใจ	125
20	กิจกรรมการเล่นสร้างSensory Function	125
21	การตรวจตาเข,การเล่น i-pad,การอ่าน,การเล่นเลียนแบบ	125

22	การเล่นเพื่อพัฒนาระดับสายตา	128
23	การทดสอบสายตาทางคลินิก	128
24	การเรียงตัวของเซลล์ในเรตินา	131
25	ดี เอ็น เอเป็นโมเลกุลชั้นพื้นฐาน	139
26	วิธีการเขียนสัญลักษณ์ของการถ่ายทอดทางพันธุกรรม	140
27	โรคที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรมและถ่ายทอดตาบอดสี	141
28	แบบทดสอบสายตาที่ระยะไกล 20 ฟุตหรือ 6 เมตรในเด็กโต,ผู้ใหญ่	157
29	Allen card, Landolt' broken ring, E-game, Contrast sensitivity	159
30	แบบทดสอบสายตาวัยทารกถึงวัยเตาะแตะ	160
31	แบบทดสอบสายตาที่ใกล้ 25 เซนติเมตร	160
32	ลักษณะความกว้างของลานสายตาคนปกติ	162
33	ลักษณะความผิดปกติของลานสายตา	163
34	ความผิดปกติของลานสายตาในโรคระบบประสาท	163
35	เลนส์ตัดแสงจ้ำสีต่างๆ	164
36	ประเภทของเลนส์ตัดแสงสีต่างๆ	165
37	แบบทดสอบ Contrast Sensitivity	167
38	White Broad ในการเรียน การสอน	168
39	การเห็นสีแบบคนปกติและการเห็นแบบตาบอดสี	172
40	การมองเห็นของคนตาบอดทุกสี	172
41	แบบทดสอบตาบอดสีที่ใช้คลินิกตา	173
42	เทคนิคการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาระดับสายตา	184
43	การจัดของเล่นพัฒนาการเคลื่อนไหวและกล้ามเนื้อมัดเล็ก	184
44	การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนา Contrast Sensitivity	184
45	การฝึกเด็กมองใกล้และการฝึกเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อตา	185

46	การแสดงผลหน้าและการสื่อสารกับการมองใกล้	186
47	แบบทดสอบ Contrast Sensitivity by Dr.Lea	186
48	แปลแบบต่างๆที่ให้ทารกนอน	206
49	การพัฒนาของเด็กตามวัยเป็นขั้นตอนของเด็กตามอายุ	208
50	ตัวอย่างการวัดเด็ก	210
51	กิจกรรมการเล่นของเด็กทารกภายในอายุ 0-2 ปี	212
52	การสร้างบทบาทการเป็นครูสำหรับพ่อแม่	212
53	การฝึกเด็กให้เล่นตามลำพัง	213
54	การฝึกให้มี Motor and Sensory Integration	213
55	กล้องส่องทางไกลสองตา	224
56	โครงสร้างของกล้องส่องทางไกลสองตา	226
57	ลักษณะข้อมูลการขยายภาพของกล้องส่องทางไกลสองตา	227
58	กล้องส่องทางไกลตาเดียว	230
59	แว่นขยายสำหรับดูระยะใกล้และระยะกลาง	232
60	แว่นขยายในรูปแว่นตา	232
61	แว่นขยายแบบมือถือ	232
62	แว่นขยายแบบวางตั้ง	233
63	แว่นขยายแบบ Electronic Aids	233
64	ลักษณะ Non Optical aids	234
65	ตัวอย่าง Non Optical aids	234
66	แบบทดสอบสายตาและเครื่องมือวัดสายตา	236
67	กรอบแว่นสำหรับทดสอบคนไข้และ Trail Lens Set	236
68	ปริซึมในแนวนอนและแนวตั้ง กับปริซึมแบบก้อน	236
69	แบบทดสอบสายตาดูใกล้	237

70	แบบทดสอบตาบอดสี	237
71	แบบทดสอบ Contrast Sensitivity	238
72	Electronic Aids	238
73	Non Optical Aids	239
74	การเดินไม้	240
75	สุนัขนำทางเพื่อคนพิการ	241
76	ใบรับรองคุณวุฒิสุนัขที่ผ่านหลักสูตรการเรียนรู้	243
77	เครื่องมือและอุปกรณ์ช่วยคนตาบอด	245
78	อุปกรณ์ช่วยเหลือของคนสายตาเลือนราง	246
79	การมองเห็นที่ผิดปกติของคนสายตาเลือนราง	251
80	อุปกรณ์เครื่องช่วยเพื่อการสาธิตจากศูนย์สิรินธร	258
81	ข้อมูลการใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ของคุณสิทธิโชค	259
82	การฝึกเด็กสายตาเลือนรางในศูนย์ EIcon คณะครุศาสตร์ ม.สวนดุสิต	281

No.ตาราง	หัวข้อเรื่องตามตาราง	หน้า
1	ระดับความพิการทางการมองเห็น	37
2	การตรวจตาตามแบบ I-ARM	40
3	พัฒนาการของช่วงอายุและระดับสายตา	40
4	การรักษาโรคจอประสาทตาในวัยทารกและระยะที่เกี่ยวกับการตรวจตา	69
5	ระดับสายตาสั้นและความรุนแรง	151
6	โรคตาที่เกี่ยวกับการมองเห็นบกพร่อง	152
7	กายวิภาคของดวงตาที่เกี่ยวกับสายตาสั้น	153
8	โรคตาที่เกี่ยวกับสายตาสั้น	190
9	การแสดงปฏิกิริยาสะท้อนที่แสดงออกกว้างๆ	205
10	พัฒนาการทางร่างกายและการเห็นตามวัยของเด็กปกติ 0-8ปี	214

11	การมีระบบสัมผัสไม่สมดุลต่อการสัมผัสทั่วไป	214
12	การมีระบบสัมผัสทางตาที่ไม่สมดุลทางด้านการเห็น	214
13	การมีระบบการได้ยินไม่สมดุล	215
14	การมีระบบการดมกลิ่นไม่สมดุล	215
15	การมีระบบการรับรสที่ไม่สมดุล	215
16	การมีระบบการรับรู้ทางร่างกายผ่านข้อต่อไม่สมดุล	215
17	การมีระบบการรับรู้ด้านการทรงตัวทางร่างกายไม่สมดุล	216
18	The International Classification of Disease	247
19	Diseases relate to VA.,VF.	249
20	แสดงระดับของสายตาและความพิการทางสายตากับแนวทางการฟื้นฟู	252
21	การแบ่งระดับการมองเห็น	253

บทที่ 1

การจัดระบบบริการเพื่อคนสายตาพิการ

การให้บริการและการรักษาพยาบาลที่ดีในคลินิกสายตาเลือนราง ซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของงานบริการในแผนกตรวจคนไข้นอก ภาควิชาจักษุวิทยา โรงพยาบาลรามาธิบดี ที่มีชื่อเสียงเป็นต้นทุนอยู่แล้ว การบริหารภาพลักษณ์ขององค์กรที่เรียกว่า Corporate Image & Brand Management คือการบริหารชื่อเสียงและภาพลักษณ์ขององค์กรให้มั่นคง เพื่อใช้เป็นยุทธศาสตร์อย่างหนึ่งสำหรับการบริหารงานบริการให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งมีมูลค่ามากกว่าทรัพย์สินขององค์กร โดยใช้วิธีการจัดการทางกลยุทธ์ที่เรียกว่า Corporate Social Responsibility (CSR) มีองค์ประกอบที่สำคัญคือความสามารถในการปรับตัวให้ทันกับเรื่องเทคโนโลยี การวางแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคล และกลยุทธ์การจัดการสื่อสารองค์กรให้มีคุณภาพทั้งภายในและภายนอกโรงพยาบาลการบริหารชื่อเสียงของโรงพยาบาลนั้น ถือว่าเป็นอีกส่วนของยุทธศาสตร์สำคัญ ด้านการจัดภาพลักษณ์การให้บริการที่ดีกับคนไข้ ต้องมีผลการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพควบคู่กัน การพัฒนาฟื้นฟูสมรรถภาพการมองเห็น เพื่อคนไข้กลุ่มที่รักษาไม่หายได้รับการดูแลรักษาให้ครบวงจร เนื่องจากการรักษาโรคตาสิ้นสุดลงแล้ว **W”การจัดตั้งคลินิกสายตาเลือนราง ”** เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลคนไข้แบบยั่งยืน จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์ที่ดีสำหรับคนไข้ผู้พิการทางตา ดังนั้นการรักษาแบบองค์รวมในคลินิกสายตาเลือนรางเป็น การช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพทางการมองเห็นแก่คนไข้ที่มีระดับสายตาอยู่ในระดับต่ำเข้าข่ายประเภทคนสายตาเลือนรางและคนตาบอด เพื่อให้เขาสามารถใช้สายตาที่คงเหลืออยู่ทำกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ ไม่เป็นภาระของคนในครอบครัวและสังคม การสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรสำหรับคนไข้ที่มีความพิการทางสายตาเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับโรงพยาบาลรามาธิบดีได้เพิ่มพูนมากขึ้น ผลงานได้สะท้อนถึงประ สติธิผลของงานบริการ (Effectiveness) นำมาช่วยต่อยอดการรักษา

ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนไข้และยังช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไข้ ช่วยสร้างสังคมของการอยู่ร่วมกันกับคนสายตาปกติ เพื่อให้คนในสังคมเข้าใจปัญหาของเขา ทุกคนควรมีส่วนร่วมช่วยเหลือเกื้อกูลกัน **ชื่อเสียงภาพลักษณ์ที่ดี คือสิ่งที่มีค่ามากกว่าทรัพย์สินขององค์กร** การบริหารภาพลักษณ์ของภาควิชาวิทยาจักขุวิทยา โรงพยาบาลรามธิบดีจากการริเริ่มก่อตั้งคลินิกสายตาเลือนรางให้เป็นคลินิกพิเศษ แยกออกมาเป็นกลุ่มคนไข้เฉพาะทาง คนไข้ที่ผ่านการวินิจฉัยจากจักษุแพทย์ว่า เป็นคนสายตาเลือนรางหรือคนตาบอดที่รักษาไม่หาย เพื่อฝึกคนไข้ให้ใช้สายตาที่คงเหลืออยู่ฟื้นฟูระดับการมองเห็นโดยการฝึกให้คนไข้แต่ละคนใช้สายตาแบบ Functional Vision คือเริ่มจากการทำกิจวัตรประจำวัน ส่งผลให้เกิดความผูกพันระหว่างคนไข้กับระบบการรักษาฟื้นฟูทางการแพทย รวมถึงการสื่อสารในองค์กรและการนำระบบการให้บริการฟื้นฟูไปสู่สาธารณชนเป็นการบริการต้นแบบในการจัดตั้งคลินิกสายตาเลือนรางให้กับโรงพยาบาลอื่น การสร้างบุคลากรผู้เชี่ยวชาญให้ทำงานบริการเพิ่มขึ้น เป็นระบบการดูแลฟื้นฟูคนไข้พิการทางตาให้ได้รับโอกาสเข้าสู่งานบริการในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย โรงพยาบาลประจำจังหวัด โรงพยาบาลของชุมชน คนไข้ที่มีความพิการทางสายตา จะได้รับอุปกรณ์เครื่องช่วยสายตาจากคลินิกสายตาเลือนรางและมีโอกาสได้รับสวัสดิการที่ดีทางสังคมตาม พ.ร.บ. ช่วยเหลือคนพิการทางการมองเห็น ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเป็นอิสระสามารถใช้ชีวิตด้วยตนเองไม่เป็นภาระของครอบครัวและคนในสังคม

หากพิจารณาถึงองค์กรขนาดใหญ่ระดับประเทศและในระดับสากลพบว่า องค์กรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เชิงการบริหารและการจัดการองค์กรในรูปแบบต่างๆกัน การทุ่มเททรัพยากรบุคคลเพื่อให้งานบริการเกิดกระบวนการเรียนรู้โดยการฟื้นฟูสมรรถภาพการมองเห็นแก่คนไข้ที่รักษาโรคตาไม่หาย เป็นกระบวนการบริหารด้านชื่อเสียงและการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร จัดอยู่ในแผนการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับคนไข้ที่

เป็นคนพิการทางการมองเห็น เริ่มจากการตรวจสอบชื่อเสียงและทัศนคติ ความคิดเห็น การรับรู้ข้อมูลการทำงานของคลินิกสายตาเลือนราง จัดเป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่ ผลงานการบริการแก่ชุมชนให้รับรู้ การพัฒนางานด้านสาธารณสุขขั้นมูลฐานเป็นการ ป้องกันตามอดตามนโยบายขององค์การอนามัยโลก บุคลากรที่ปฏิบัติงานผู้เชี่ยวชาญและการ สร้างแกนนำด้านงานบริการฟื้นฟูทางการแพทย์ เพื่อต่อยอดการรักษาพยาบาล การสร้าง ผลงานให้สื่อมวลชนรับทราบเป็นงานบริการที่เป็นเลิศ คลินิกสายตาเลือนรางมีส่วนช่วย ให้คนภายนอกเกิดความรู้สึกที่ดีต่อภาพลักษณ์ของการเป็นผู้นำและการสร้างสรรค์งาน บริการทำให้เกิดความชื่นชมต่อการจัดตั้งคลินิกสายตาเลือนรางที่ก่อตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกใน ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา

ปัจจัยหลัก คือการจัดตั้งคลินิกสายตาเลือนราง ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกใน ทางบวกมากกว่าทางลบ ดังนั้นการรักษาภาพลักษณ์ทางการแพทย์คือ การเสียสละที่ยึด มั่นในคำสอนของพระบิดาแห่งวงการแพทย์ ซึ่งทุกคนที่ทำงานในโรงพยาบาลทราบดีคือ การสืบสารพระราชปณิธานของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมชนก นาถ ซึ่งคณะแพทยศาสตร์รามาธิบดี ได้นำมาเป็นหลักปฏิบัติคือ **“ขอให้ประโยชน์ส่วน ตนเป็นที่สอง ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง ลาภ ทรัพย์และเกียรติยศ จะตกมาแก่ท่านเอง”** กรณีการมีวิกฤติชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในโลก ปัจจุบัน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีพัฒนางานบริหารด้านการจัดบริการดูแล คนไข้ให้ดีที่สุด กล่าวกันว่าการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจในภาวะวิกฤตเป็นรอยต่อ สำคัญต่อการปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจในสังคมที่อาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงขององค์กร ภายใต้อัจฉริยะอื่น ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ขององค์กรเป็นองค์ประกอบที่เปราะบางต่อการ บริหารงานถือว่าเป็นช่วงเวลาสำคัญ องค์กรสามารถพัฒนาศักยภาพด้านการสื่อสารทั้ง ภายในและภายนอกช่วยทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องความพิการทางสายตามากขึ้น โดย คำนึงถึงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของสาธารณชน การสร้างความเข้าใจ การ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนไข้ เพิ่มการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการรักษาและการฟื้นฟู

สายตาที่คงเหลืออยู่ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด การสื่อสารและการใช้งบประมาณบางส่วน เพื่อสร้างความเข้าใจให้คนทั่วไปรับทราบ ไม่เน้นความสิ้นเปลืองจนเกินไปให้นั้นการ รักษาเชิงบูรณาการเป็นการดูแลรักษาระบบต่อยอดต่อการรักษาที่สิ้นสุดไปแล้ว เพื่อให้ คนใช้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในสังคม ผลงานส่งต่อการสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรเน้นการ เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ "การสร้างระบบฟื้นฟูสมรรถภาพการมองเห็นควบคู่ไป การรักษา" การสื่อสารที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างด้านการดูแลและจัดตั้งคลินิก สายตาเลื่อนรางให้กับคนใช้สายตาบกพร่องที่ไม่สามารถรักษาโรคตาให้ดีขึ้นด้วยวิธีการ รักษาอื่นแล้ว การถ่ายทอดข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ให้คนในสังคมรับรู้โดยการ เผยแพร่ผลงานด้านบริการให้ชัดเจนทำให้คนรู้จักองค์กรและการฟื้นฟูทางการแพทย์ สร้างความขึ้นชอบก่อให้เกิดความเชื่อถือและศรัทธา มีความผูกพันกันเป็นการดูแลคนใช้ แบบถาวรถึงแม้ว่าการรักษาด้วยวิธีอื่นได้สิ้นสุดแล้ว คนใช้สามารถเข้าตรวจต่อในคลินิก สายตาเลื่อนราง ซึ่งเป็นการตรวจเฉพาะทางเพื่อขอรับอุปกรณ์เครื่องช่วยสายตาที่ เหมาะสมกับคนสายตาเลื่อนรางหรือคนตาบอดจะได้นำอุปกรณ์เครื่องช่วยสายตาไปใช้ ตามความต้องการจำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวัน (Daily Living Skills) บุคลากร ด้านจักษุแพทย์และทีมเครือข่ายการให้บริการควรมีความรู้เบื้องต้นสามารถให้คำแนะนำ แก่คนกลุ่มนี้ นำเสนอข้อมูลการจดทะเบียนคนพิการทางสายตาแนะนำเกี่ยวกับสวัสดิการ ด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจสังคม ซึ่งจะช่วยให้เขาสามารถดำรงชีวิต อย่างเป็นอิสระไม่เป็นภาระในสังคม จะได้ไม่คิดถึงความพิการในทางลบอีกต่อไป

การสร้างกิจกรรมการสื่อสารให้โดดเด่น เพื่อให้คนไข้และผู้ร่วมงานด้านการรักษา โรคตาสำหรับคนสายตาเลื่อนรางและคนตาบอดได้รับการดูแลรักษาฟื้นฟูสายตาอย่างมี ประสิทธิภาพ จนคนไข้สามารถใช้สายตาที่คงเหลืออยู่และเข้าใจถึงปัญหาการสูญเสีย สายตาในแต่ละช่วงวัยคนไข้อาจมีความต้องการแตกต่างกัน การสร้างกระบวนการ ป้องกันภาวะสายตาพิการแบบถาวรด้วยวิธีการทางการแพทย์ ทางการศึกษาและการใช้ สวัสดิการทางสังคมตาม พ.ร.บ. รัฐบาล เพื่อให้คนพิการทุกสาขามีคุณภาพชีวิตได้เช่น เดียวกับคนปกติทั่วไป

สรุปผลว่า การรักษาฟื้นฟูทางการแพทย์ในแต่ละปีเป็นการสร้างผลงานด้านงานวิจัย การรวบรวมข้อมูลการรักษาโรคตาและการให้บริการฟื้นฟูทางการแพทย์ จัดระบบการดูแลแบบครบวงจร การส่งต่อคนไข้ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านอื่น เช่น การฝึกอาชีพ การศึกษาและการเรียนรู้ การสาธิตวิธีการใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยสายตาในรูปแบบแว่นขยาย การใช้คอมพิวเตอร์ การเดินด้วยไม้เท้าขาว การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและการดูแลตนเองอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม

การจัดตั้งสมาคมคนสายตาเลือนรางมีจุดประสงค์ เพื่อให้คนพิการทางตาที่มีปัญหาเหมือนกันมีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ทักษะ การช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน การสร้างเครือข่ายการทำงานแบบสหวิชาชีพระดับชาติ พิจารณาการใช้งบประมาณด้านการสื่อสารขององค์กรที่เพิ่มขึ้น งานบริการจะมีงบประมาณเพิ่มมากขึ้นหรือน้อยลงให้เป็นที่ตามสภาพความเป็นจริง ซึ่งเป็นดัชนีบ่งชี้เกี่ยวกับตัวเลขของงบประมาณด้านการสื่อสารในองค์กรที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการผลิตสื่อ การเผยแพร่ผลงานไปยังกลุ่มเป้าหมาย การสร้างภาพลักษณ์ในองค์กรเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของงาน การมีค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ปัจจุบัน การแข่งขันด้านการสื่อสารขององค์กรค่อนข้างสูงมีการเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิม ดังนั้นการเผยแพร่ข่าวสารจึงเป็นความจำเป็นต้องแสดงศักยภาพในการวางตำแหน่งของผู้บริหารองค์กร การสร้างงานบริการก่อให้เกิดความประทับใจ การใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยสายตาในชีวิตประจำวัน แก้ไขปัญหาการมองเห็นบกพร่องโดยการแสดงข้อมูลหลายวิธี เช่น การผลิตแผ่นพับคู่มือ การใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยการมองเห็น การสาธิตอุปกรณ์เครื่องช่วยสายตา การให้คำแนะนำแก่คนไข้ที่มีปัญหาการมองเห็นให้เข้าใจถึงปัญหาโรคตาของตัวเอง ช่วยให้คนทั่วไปได้เรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงของระดับสายตาที่มีการมองเห็นในระดับต่ำกว่าคนปกติ คนไข้สามารถเข้ารับบริการในคลินิกสายตาเลือนรางด้วยตนเอง การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก การประเมินผลและติดตามผลงานจำเป็นต้องเผยแพร่ข้อมูลงานบริการ เน้นเนื้อหาที่เป็นหลักวิชาการ การสร้างสื่อทางวิชาการให้มีรูปแบบที่คนทั่วไปเข้าถึงงานบริการได้ทุกคน การสร้างข้อมูลงานบริการต้องให้ความสำคัญกับเนื้อหาของข่าวสาร (Message Orientation) ให้เข้าใจง่ายขึ้น มีการ

บริหารจัดการที่เข้าถึงประเด็นสำคัญ เข้าใจความหมายของงานบริการเฉพาะด้าน เพื่อเป็นการสร้างชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร

ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร **การสร้างคลินิกสายตาเลือนราง** ในหน่วยงานตรวจคนไข้ของภาควิชาจักษุวิทยา โรงพยาบาลรามาริบัติ ถือว่าเป็นการบริการที่สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร มีการจัดสรรอุปกรณ์เครื่องช่วยสายตาอย่างเป็นระบบให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล การส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้คนไข้สามารถดำเนินชีวิตร่วมกับคนปกติได้อย่างมีอิสระไม่ท้อแท้ มีกำลังใจในการต่อสู้กับโรคตาที่เป็นอยู่ มีชีวิตอยู่ในครอบครัวและสังคมอย่างเป็นสุขเป็นการต่อยอดการรักษาเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานบริการช่วยเหลือดูแลคนไข้จนถึงที่สุด

ขอบเขตของภาพลักษณ์กับการสื่อสารขององค์กร คือการบอกเล่าเรื่องราวของการจัดตั้งคลินิกสายตาเลือนราง (Business, Market Positioning) การกล่าวถึงปริมาณคนไข้ที่มาขอรับบริการ การรอคิวรับบริการ การสร้างภาพรวมต่อการจัดตั้งคลินิกสายตาเลือนรางให้เพิ่มขึ้นในโรงพยาบาลอื่น ในระดับภูมิภาคเพื่อช่วยเหลือคนไข้ที่ความพิการทางสายตาให้ได้รับการบริการรวดเร็วกว่าเดิม ไม่ต้องเสียค่าเดินทางมาจากต่างจังหวัดเพื่อเข้ามารักษาในโรงพยาบาลรามาริบัติแห่งเดียว ดังนั้นการสร้างศูนย์กลางให้มีคลินิกสายตาเลือนรางในโรงพยาบาลประจำจังหวัดหรือโรงพยาบาลที่สนใจให้เป็นหน่วยปฏิบัติการเชิงจิตอาสา คนไข้สามารถเข้าถึงและขอรับบริการตรวจฟื้นฟูทางสายตาได้สะดวกขึ้น การสูญเสียสายตาควรได้รับการตรวจประเมินระดับความพิการและขอจดทะเบียนความพิการ เพื่อให้ได้รับเงินสนับสนุนด้านสวัสดิการเป็นรายเดือนตามสิทธิคนพิการ การรักษาฟรีในโรงพยาบาลของรัฐบาล มีสวัสดิการในการประกอบอาชีพตามกฎหมายตาม พ.ร.บ.คนพิการและการจ้างงานคนพิการ ซึ่งสมควรได้รับค่าตอบแทนการทำงาน การประกอบอาชีพที่เหมาะสมตามความสามารถของแต่ละคนเช่นเดียวกับคนปกติ เด็กสายตาพิการควรมีโอกาสเรียนร่วมชั้นกับเด็กปกติ การเตรียมความพร้อมทางการศึกษา เพื่อให้เด็กได้รับผลประโยชน์มากกว่าเดิม จากผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความบกพร่องทางการมองเห็น คนพิการทุกคนควรได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน มีมิติที่ดีกับสิ่งแวดล้อมและมีสุขภาพดี มีระบบเฝ้าระวังสุขภาพตาสำหรับ

ประชาชนทั่วไปเป็น **ระบบเฝ้าระวังปัญหาสายตา** มีการควบคุมโรคโดยจัดให้มีโครงการป้องกันตาบอดและมีระบบคัดกรองสายตาสำหรับเด็กก่อนเข้าวัยเรียน เพื่อค้นหาโรคตา และป้องกันการสูญเสียสายตาแบบถาวร มีจุดประสงค์ในการทำงานบริการอยู่ในระดับเดียวกัน ดังนี้คือ

1.การวางแผนการทำงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการมองเห็นให้เขาช่วยตนเองให้มากที่สุด

2.การวางยุทธศาสตร์การให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพครบวงจร มีลักษณะเป็นจิตอาสาไม่เน้นการทำกำไรแบบการประกอบธุรกิจทั่วไป

3.การส่งถ่ายความรู้ไปสู่ชุมชนอย่างเป็นระบบมีมาตรฐานเดียวกัน การดูแลรักษาทางการแพทย์ การการศึกษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการมองเห็นแบบยั่งยืนแบบครบวงจร ส่งเสริมให้มีการจดทะเบียนคนพิการทางสายตา เพื่อจะได้จัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับจำนวนคนพิการ การประเมินผลจากการรักษาโรคตาทางการแพทย์ โดยจักษุแพทย์จะเป็นผู้สรุปผลการรักษา การออกไปรับรองระดับความพิการ เพื่อนำไปจดทะเบียนความพิการทางการเห็น การขอรับสิทธิด้านสวัสดิการทางสังคมต่อไป

4.การสร้างเครือข่ายการทำงาน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในแต่ละศูนย์ปฏิบัติการให้มีการจัดระบบข้อมูลร่วมกันโดยมีกฎหมายกำกับ ทีมงานมีความสามารถติดตามผลงานที่ก้าวหน้าในแต่ละปี ผลกระทบทางบวกและการอยู่ร่วมกันระหว่างคนสายตาปกติกับคนสายตาพิการ การพัฒนางานอาชีพและคุณภาพชีวิตของคนพิการทุกสาขาให้มีอาชีพอย่างทัดเทียมกัน มีการให้บริการช่วยเหลือและฟื้นฟูทางการแพทย์แบบถาวร

5.การสร้างศักยภาพในการทำงานให้มีระบบประกันคุณภาพ เพื่อแข่งขันการทำงานบริการในโรงพยาบาล (Benchmark) คือการเปรียบเทียบสมรรถนะการทำงานอย่างเป็นระบบ ทีมงานคลินิกสายตาเลือนราง ในโรงพยาบาลรามาริบัติ ได้รับรางวัลด้านการให้บริการอย่างมีคุณภาพ มีผลงานด้านเป็นผู้นำองค์การในการจัดตั้งคลินิกสายตาเลือนรางและเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินคุณภาพของภาควิชาจักษุวิทยา มีระบบการบริการดูแลคนไข้แบบครบวงจร ช่วยให้ผ่านระบบประกันคุณภาพ (HA or Hospital